

Рецензенти:

Пустовіт Г. – доктор педагогічних наук, професор

Бідюк Н. – доктор педагогічних наук, професор

Фасоля Олег – директор Департаменту освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації, e-mail: khmoblosvita@i.ua

Fasolia Oleh – director of the Department of education and science of Khmelnytskyi regional state administration, e-mail: khmoblosvita@i.ua

УДК 371.132:371.125

ОЛЕНА ФЕДОРЕНКО

доктор педагогічних наук, професор

(Україна, Харків, Харківський національний університет внутрішніх справ)

OLENA FEDORENKO,

doctor of pedagogics, professor

(Ukraine, Kharkiv, Kharkiv National University of Internal Affairs)

**Шляхи підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців
правоохоронної галузі**

**Ways to Improve the Quality of Professional Training of Future Specialists
of Law Enforcement Branch**

У статті обґрунтовано необхідність пошуку шляхів підвищення якості підготовки майбутніх фахівців правоохоронної галузі. Розглянуто особливості їх професійної діяльності, які обумовлюють вибір напрямів підвищення якості їх підготовки до професійної діяльності.

Визначено основні напрями, які дозволять підвищити якість підготовки майбутніх правоохоронців до професійної діяльності в умовах вищого навчального закладу. Такими основними напрямками є: використання у навчальному процесі інформаційних технологій; застосування мультимедійних засобів навчання; використання інтерактивних методів і форм проведення навчальних занять.

У статті визначено сутність поняття «інформаційні технології освіти»; показано їх дидактичні властивості (інтерактивність, забезпечення зворотного зв'язку, підвищення інтелектуальності освітнього процесу; підвищення інформаційної компетентності учасників навчального процесу).

Надана характеристика видів мультимедійних засобів навчання: мультимедійна презентація, мультимедійний підручник (посібник), мультимедійні навчальні програми й мультимедійні тренажери.

Використання інтерактивних методів і форм навчання дозволяє моделювати умови майбутньої професійної діяльності. Наведено класифікацію інтерактивних методів навчання, які доцільно використовувати у процесі підготовки курсантів до професійної діяльності (лекції-діалоги, групові діалоги, рольові діалоги, ситуативне моделювання, брейн-стормінги, метод аналізу конкретних ситуацій, професійно-психологічний тренінг).

Ключові слова: *інформаційні технології освіти, мультимедійні засоби, інтерактивні методи і форми навчання, якість професійної підготовки, майбутні працівники правоохоронної галузі.*

The article substantiates the necessity to search for the ways to improve the quality of training of future specialists of law enforcement branch. It considers the features of their professional activity which determine the choice of directions to improve the quality of their training for professional activity.

Identified are the basic directions that will allow improving the quality of training of future law enforcers for their professional activity in conditions of higher educational establishment. These basic directions include: use of information technologies in educational process, application of multimedia learning facilities, use of interactive methods and forms of training classes.

The article defines the essence of the concept «information technologies of education»; shows their didactic properties (interactivity, feedback, increased intellectuality of educational process; increase in information competence of the participants of the educational process).

Presented are the possibilities of using multimedia learning facilities in educational process as one of the directions to improve the quality of training of future specialists of law enforcement branch. Described are various types of multimedia learning facilities: multimedia presentation, multimedia textbook (manual), multimedia learning programs and multimedia trainers; they all help to increase the level of mastering the educational material.

Asserted is the use of interactive methods and forms of learning as an important way to improve the quality of training of cadets for their professional activity. The application of interactive methods and forms of training enables to simulate the conditions of future professional activity. Suggested is the classification of interactive methods of training which are expedient to use in the process of training cadets for their professional activity (lectures-dialogues, group dialogues, role dialogues, situational simulation, brainstorming, method of analysis of specific situations, professional-psychological training).

The article concludes that the most effective approach is combination and variational use of all three ways (directions) to improve the quality of training of future specialists of law enforcement branch in educational process.

Key words: *information technologies of education, multimedia means, interactive methods and forms of learning, quality of Professional Training, future Specialists of Law Enforcement Branch.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... У сучасних умовах трансформації вищої відомчої освіти відбувається пошук нових шляхів й підходів щодо підвищення якості підготовки майбутніх фахівців у контексті прийняття Закону України «Про Національну поліцію», який визначає правові засади її організації та діяльності, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції. Необхідність вирішення означеної проблеми пов'язана з тим, що змінюється соціальна роль і професійні функції працівників правоохоронної галузі, створюється нова система відносини «поліцейський – населення», значно підвищуються вимоги до професійної підготовки працівників даної галузі.

Аналіз досліджень з проблеми. Проблема підвищення якості професійної підготовки була предметом досліджень багатьох науковців, зокрема, особливості правоохоронної діяльності та їх урахування в організації навчально-виховного процесу з метою його покращення розглядали О. Бандурка, А. Буданов, Р. Валеев, Ф. Думко, В. Дяченко, А. Лігоцький, А. Кучерявий, В. Монастирський, В. Тюріна, О. Федоренко, О. Чернищенко, Г. Яворська, С. Яворський та ін.

Формулювання цілей статті... Метою статті є визначити найбільш перспективні напрями підвищення якості підготовки майбутніх фахівців-правоохоронців; розглянути їх дидактичні можливості в умовах навчального процесу вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу... Враховуючи накопичений досвід підготовки майбутніх працівників органів внутрішніх справ до професійної діяльності, доцільно виділити найбільш перспективні, на нашу думку, шляхи підвищення якості навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах відомчої освіти. Такими шляхами вважаємо, по-перше, використання у навчальному процесі інформаційних технологій; по-друге, застосування мультимедійних засобів навчання; по-третє, використання інтерактивних методів і форм проведення навчальних занять.

Вибір саме цих трьох напрямів (шляхів) підвищення якості підготовки майбутніх фахівців правоохоронної галузі обумовлений специфічними особливостями даної професії, а саме:

1. Діяльність працівників правоохоронної галузі протікає в площині правових суспільних відносин. Існує жорстка правова регламентація (нормативність) професійної поведінки, прийнятих рішень. Дана регламентація професійної діяльності працівника ОВС відрізняє її від інших професій і має бути врахована при викладанні навчальних дисциплін.

2. Діяльність правоохоронця передбачає наявність владних повноважень, прав та обов'язків застосовувати владу від імені закону. Урахування даної особливості є необхідним при розробці в цілому змісту підготовки до професійної діяльності.

3. Особливістю професійної діяльності працівника ОВС є процесуальна самостійність, персональна відповідальність за прийняті рішення.

4. Висока емоційність, екстремальність праці, необхідність виконання великого обсягу і різних за характером професійних завдань в умовах гострого дефіциту інформації і часу, активної протидії осіб, що ігнорують правові норми.

5. Нестандартний, творчий характер діяльності працівників органів внутрішніх справ. Працівнику ОВС доводиться мати справу з різними життєвими ситуаціями, долями людей, які очікують від нього допомоги, творчого підходу у вирішенні проблем, уважного вивчення виникаючих правовідносин. Цим визначається необхідність наявності у працівника високого рівня знань, загальної культури і освіченості, інтелектуальних і творчих здібностей. Все це необхідно враховувати при виборі методів і форм організації навчальних занять.

6. Особливістю професійної діяльності працівників міліції є те, що вона має соціально-

педагогічний і психологічний характер. Тому окрім володіння знаннями, уміннями та навичками професійно-правової спрямованості працівники ОВС обов'язково повинні володіти знаннями, уміннями і навичками соціально-педагогічного та психологічного характеру.

7. Важливою особливістю діяльності правоохоронців є комунікативний характер їх діяльності. У рамках професійної діяльності вони спілкуються з різними верствами населення: дітьми, їх батьками (родичами), вчителями, адміністрацією навчальних закладів, пенсіонерами та ін., що визначає різноплановість їх комунікацій.

У суспільстві вже сформовано соціальне замовлення на фахівців, які володіють методикою здобуття, обробки та систематизації знань. До того ж, фахівці відзначають, що сучасна «освіта повинна стати безперервним процесом, найважливішою частиною життя кожної людини, що забезпечує їй можливість орієнтуватися в безмежному океані інформації, адаптуватися до безперервних технологічних інновацій» і зрештою, одним із основних завдань інформатизації навчання виступає забезпечення комфортності існування особистості в умовах інформаційного суспільства. Ми вважаємо, що ефективним засобом вирішення цих освітніх завдань є використання у навчальному процесі інформаційних технологій. Термін «технологія» в словосполученні інформаційні технології освіти безумовно ширший за термін «засіб» («засоби навчання»). Обсяг цього поняття включає не лише програмне забезпечення (software), апаратні засоби (hardware), а й акти, процеси, способи, форми, методи роботи з інформаційними засобами в педагогічних цілях. Тому нам імпонує включення в цей категоріальний рядок терміна «середовище», здійснене, зокрема, В. Меламуд, яка визнає «інформаційні технології освіти» предметно і комунікативно спрямованим навчальним середовищем, що залучає студента (курсанта) до навчально-пізнавальної діяльності [5]. У свою чергу, навчальне середовище розуміється, зокрема, як сукупність педагогічних умов і засобів. Погоджуючись з цим, ми робимо висновок, що властивості інформаційних технологій освіти постають чинниками навчання, спеціально створеними для досягнення освітніх цілей – підготовки високо кваліфікованих фахівців-правознавців. Розглянемо дидактичні властивості інформаційних технологій освіти.

Першою властивістю інформаційних технологій освіти є забезпечення організації та активізації навчально-пізнавальної діяльності курсантів (студентів), що поєднує: 1) інтерактивність (у тому числі забезпечення тренінгового характеру навчально-пізнавальних завдань); 2) забезпечення зворотного зв'язку, у тому числі здійснення автоматизованого контролю, моніторингу, діагностування, 3) підвищення інтелектуальності освітнього процесу, зокрема шляхом: а) позбавлення суб'єктів викладання та учіння від репродуктивних дій та операцій, б) можливість до впровадження в навчальний процес складних навчально-пізнавальних завдань, в) використання глобальних інформаційних ресурсів, г) підвищення інформаційної компетентності користувачів інформаційних технологій освіти (і викладачів, і курсантів), д) забезпечення актуальності навчального контенту.

Другою дидактичною особливістю використання інформаційних технологій освіти є оптимізація зворотного зв'язку суб'єктів навчання та суб'єктів викладання їх засобами. Один із провідних вітчизняних фахівців Ю. Жук констатує, що використання ІТО не впливає на загальні властивості навчання, але вони «набувають іншого якісного змісту за рахунок можливості одержання та обробки в режимі реального часу зворотної інформації від суб'єкта навчання» [3].

Педагогічною властивістю ІТО постає їх придатність до впровадження складних навчально-пізнавальних завдань, які не можуть бути реалізовані традиційними засобами навчання. Зокрема, Є. Машбиць звертає увагу на можливість ІТО операцій з моделями, завдяки чому студенти можуть наочно представити й об'єкт пізнання, і результат власних дій. Крім сприяння вирішенню складних завдань моделювання, використання інформаційних технологій освіти здатне забезпечити вирішення складних комунікативних завдань, оскільки використання ІТО не в останню чергу обумовлене забезпеченням ними «широкої зони контактів».

Ще однією властивістю інформаційних технологій освіти є сприяння розвитку інформаційної компетентності користувачів. Особливо важливою є інформаційна компетентність для фахівців правоохоронних органів, у тому числі й ОВС. На думку дослідників, «необхідною умовою застосування комп'ютерної техніки в правоохоронній діяльності є достатня кваліфікація випускників..., яка забезпечується використанням інформаційних технологій на різних етапах підготовки правоохоронців» [1]. Окрім загальних підстав для інформатизації правоохоронної системи (за оцінками фахівців, в найближчій перспективі – «перехід Національної поліції на безпаперову технологію обробки інформації»), дослідники виділяють додаткові чинники, що потребують високого рівня інформаційної компетентності працівників міліції, зокрема, поставлені перед ОВС «завдання з розкриття злочинів у сфері інтелектуальної власності й ІТ» [1]. Слід підкреслити, що оперативність і якість розкриття злочинів залежить від уміння відшукувати та відповідним чином фіксувати інформацію, важливу для судочинства, тобто інформаційна

компетентність працівників правоохоронної галузі.

Наступною дидактичною особливістю є комфортність використання інформаційних технологій освіти – здатність забезпечити під час роботи з ними психологічного комфорту здобувачів освіти. Цей ефект забезпечується низкою характеристик: 1) потенційним інтересом молодого покоління до комп'ютерних технологій (не в останню чергу обумовлений властивостями мультимедійності та інтерактивності); 2) неpubлічністю навчальних помилок та невдач; 3) позитивним підкріпленням академічних успіхів; 4) дружністю та зрозумілістю інтерфейсу, забезпеченням багатофункціональної допомоги при роботі з ІТО; 5) наявністю в контенті ІТО цікавого, ефектного, естетичного, навіть «модного» компоненту; 6) можливістю адаптувати під свої потреби темп, час роботи з інформаційними технологіями.

Розглянуті вище дидактичні особливості інформаційних технологій освіти є найбільш суттєвими, вони відображають їх загальні можливості у підготовці фахівців правоохоронної галузі.

Як зазначають вчені (М. Жалдак, Ю. Машбиць, В. Марігодов, В. Меламуд, Г. Монастирна та ін.), інформаційні технології освіти сприяють підтриманню високої працездатності психіки під час роботи з ними завдяки їх мультимедійності. Хоча мультимедійні засоби сьогодні тісно пов'язують з інформаційними технологіями, вважаємо, що ототожнення поняття «мультимедійні засоби навчання» з комп'ютерними технологіями є дещо одностороннім і не охоплює інші засоби комунікації.

Тому в контексті нашого дослідження мультимедійні засоби розглядаємо як сукупність різних засобів комунікації, як-то текстів, графічних зображень, музики, відео, які сприяють здобуттю професійних знань, вдосконаленню вмінь та навичок майбутніх фахівців.

Отже, *мультимедійні засоби* (мультимедійні технології) засновані на одночасному використанні різних засобів представлення інформації, яка являє собою сукупність прийомів, методів, засобів збору, накопичення, обробки, зберігання, передачі, продукування аудіовізуальної, текстової, графічної інформації в умовах інтерактивної взаємодії користувача з інформаційною системою, що реалізує можливості мультимедіа середовища.

Як зазначає О. Чернишенко, мультимедійні засоби навчання – це сучасні способи подання інформації в навчально-виховному процесі, що реалізуються з використанням засобів комп'ютерної техніки і засобів зв'язку (телекомунікаційні мережі) [6]; їх використання дає можливість гнучко керувати потоками різної інформації – текстами, графічними зображеннями, музикою, відео зображеннями (наприклад, забезпечення можливості одночасно працювати із текстом і слухати музику за допомогою персонального комп'ютера). У методичній літературі виділяють три види діалогу при використанні мультимедійного навчання: реактивний, активний та інтерактивний. При цьому важливою особливістю мультимедійних засобів навчання є саме їх інтерактивність, тобто здатність реагувати на дії тих, хто навчається, вступати з ними в діалог, спілкуватись з ними на рівні «суб'єкт-суб'єкт». До переваг мультимедійних засобів навчання, що базуються на слуховому і зоровому сприйнятті інформації, відносять доступне, швидке і ефективне засвоєння матеріалу завдяки багатоканальній подачі інформації.

Мультимедійне навчання з будь-якої дисципліни будується на дотриманні загальнодидактичних і методичних принципів, що відображають специфіку навчальної дисципліни. Н. Клевцова виділяє такі принципи: 1) принцип функціональної спрямованості; 2) принцип наочного представлення орієнтованої основи діяльності; 3) принцип підкріплення теоретичного змісту мультимедійного навчального посібника практичним завданням; 4) принцип обліку етапності в закріпленні матеріалу за допомогою мультимедійного навчального посібника; 5) принцип урахування універсальності мультимедійних технологій [4, с. 5–10].

Як свідчать результати досліджень з даної проблеми, найбільшого поширення набуває такий вид мультимедійних засобів, як *мультимедійна навчальна презентація*, під якою розуміють електронну допомогу, яку розроблено засобами мультимедійних технологій для заняття з комп'ютерним супроводом, з презентаційними можливостями, що виконує роль наочного представлення матеріалу за допомогою комп'ютера. Її використання в навчальному процесі припускає декілька організаційних форм роботи: 1) кероване відкриття знання, де пояснення здійснюється викладачем і супроводжується показом мультимедійної навчальної презентації; 2) кероване представлення знання, яке може бути використане в проектних методах для курсанта або у навчальній групі, розкриває суть питання решти частини групи, що навчається; 3) самостійне відкриття знання, що припускає самостійну роботу у навчанні, з ознайомленням із новим навчальним змістом [4, с. 5–10].

Н. Клевцова пропонує виділити три етапи використання мультимедійних презентацій: 1) методико-теоретичне обґрунтування; 2) технічна реалізація; 3) тестування і використання. При цьому перший етап створення мультимедійних презентацій залежить від того, наскільки продуманий методичний сценарій презентації матеріалу з використанням мультимедійних засобів навчання, бо від цього залежить ефективність усього пояснення [Там само].

Слід зазначити, що застосування мультимедійних засобів накопичення і зберігання інформації дало можливість розробити програмний аналог звичайного підручника в мультимедійній.

Мультимедійним підручником (посібником) є програмний продукт, схожий по структурі на звичайну книгу, який дає можливість самостійно освоїти навчальний курс або його розділ. Такий підручник, як правило, будується з використанням можливостей гіпертексту, що дозволяє здійснювати миттєві переходи з однієї частини підручника в іншу, використовуючи систему гіперпосилань. Гіпертекст є будь-яким елементом текстової інформації, динамічно зв'язаний один з одним за допомогою перехресних посилань в певній послідовності. Структурно мультимедійний підручник представлений у вигляді дидактичних взаємозв'язаних і взаємодоповнюючих одна одну частин – електронної текстової і комп'ютерної (гіпертекст, ілюстрації, відео- і звукові фрагменти, які поєднані та входять у навчальний матеріал); поєднує в собі функції «паперового» підручника, збірника задач (або завдань), довідника, практикуму, тестів з самоконтролю.

У навчальному процесі також використовують *мультимедійні навчальні програми й мультимедійні тренажери*, які можуть бути як частиною мультимедійного підручника або посібника, так і використовуватись окремо, тобто являти собою самостійний програмний продукт.

Мультимедійні навчальні програми використовуються для розвитку набуття курсантами нових знань, практичних умінь і навичок роботи за родом діяльності. Перед використанням мультимедійної навчальної програми відбувається вивчення теоретичного курсу; курсант отримує основні знання про систему і правила роботи з нею, лише потім – безпосередня робота з мультимедійною навчальною програмою або мультимедійним тренажером під керівництвом викладача або самостійно.

Мультимедійні тренажери допомагають формувати практичні уміння і навички курсанта, сприяють використанню ним теоретичних знань у процесі самостійної практичної роботи, розвивають слухову, зорову і моторну пам'ять, дозволяють краще зрозуміти принцип роботи явищ, що вивчаються. Для досягнення максимальної ефективності, на наш погляд, має сенс використовувати систематично такі програми з метою практичного закріплення отриманих умінь і навичок.

Значно підвищити якість викладання навчального матеріалу можна за умови комплексного використання можливостей засобів сучасних мультимедійних підручників, тренажерів, презентацій. Комплексне використання сучасних мультимедійних засобів у навчанні курсантів вимагає від суб'єктів навчального процесу відповідних знань таких технологій і вміння їх раціонально застосовувати.

Важливим напрямком підвищення якості підготовки майбутніх фахівців правоохоронної галузі є використання інтерактивних методів і форм проведення навчальних занять.

Аналіз вітчизняної і зарубіжної літератури свідчить, що, починаючи з 90-их років ХХ століття, інтерактивні методи є пріоритетними методами навчання, де головна увага приділяється створенню комфортних умов навчання, за яких кожен студент відчує свою успішність, інтелектуальну спроможність. Сутність інтерактивних методів полягає в тому, що вони активізують взаємодію всіх учасників навчального процесу, у першу чергу, курсантів між собою. Це школа колективних відносин, що пробуджує у курсантів різноманітний спектр переживань, пов'язаних із взаєминами з людьми, рішенням професійних проблем.

Основу інтерактивного навчання складають методи, які побудовані на цілеспрямованій, спеціально організованій груповій (міжгруповій) діяльності, зворотному зв'язку між всіма учасниками. Важливо підкреслити, що вибір інтерактивних методів і форм навчання пов'язаний, перш за все, з їх використанням для моделювання ситуацій професійної діяльності.

З метою формування у курсантів професійно важливих умінь та навичок доцільно виділити такі активні методи і форми навчання (згідно класифікації активних діалогічних методів навчання, запропонованою Г. Д'яконовим, І. Добрянським), які дозволяють певною мірою моделювати умови майбутньої професійної діяльності: *лекції-діалоги* (лекція-дискусія, лекція з розглядом конкретних ситуацій, евристична бесіда); *групові діалоги* (діалог у колі, «запитання-відповіді», «круглий стіл»); *рольові діалоги* (інсценування, рольова взаємодія); *ситуативне моделювання*; *брейн-стормінги*; *метод аналізу конкретних ситуацій*; *професійно-психологічний тренінг* [2].

До основних типів *рольових ігор*, які дозволяють моделювати умови майбутньої професійної діяльності, належать такі: ігри-описи, ігри-демонстрації, ігри-тренування, ігри-відображення та ігри-сенсibiлізації [2]. *Ігри-описи*: суть рольової гри визначається демонстрацією курсантами засвоєних знань; виконання рольової гри даного типу потребує розуміння курсантами продемонстрованої ситуації чи процесу. *Ігри-демонстрації* спрямовані на демонстрування курсантами ефективної моделі рольової поведінки. *Ігри-тренування* застосовуються для

формування і відпрацювання навичок професійної рольової поведінки. *Ігри-відображення* полягають у відтворенні гравцями рольової поведінки у певних професійних ситуаціях. *Ігри-сенсibiliзації* спрямовані на підвищення чутливості курсантів, на емоційні переживання власних вчинків та вчинків навколишніх і усвідомлення почуттів та емоцій, які виникають у певних ситуаціях професійної взаємодії.

Ситуативне моделювання (або вирішення ситуативних завдань), як активний метод навчання майбутніх працівників ОВС, необхідно застосовувати і на теоретичних, і на практичних заняттях. Основними формами його реалізації є ситуації-ілюстрації (використовуються в ході викладення лекційного матеріалу з метою пояснення окремих теоретичних положень), ситуації-оцінки (аналіз і оцінка студентами описаної викладачем контекстної ситуації), ситуації-вправи і ситуації-проблеми (аналіз ситуації і вибір способу її вирішення), рольові ситуативні ігри.

Використання інтерактивних методів у процесі підготовки майбутніх правоохоронців до професійної діяльності сприяє самостійному застосуванню набутих знань у змодельованих ситуаціях; набуттю досвіду колективної діяльності; формуванню практичних професійно необхідних вмінь та навичок у процесі «програвання» ситуацій, які моделюють умови майбутньої діяльності; дозволяє розвивати та удосконалювати у курсантів професійно важливі якості особистості (інтелектуальні, комунікативні, емоційні, вольові та інші).

Висновки... Враховуючи навчальні можливості запропонованих шляхів підвищення якості підготовки майбутніх правоохоронців до професійної діяльності слід підкреслити, що найбільш результативним буде їх поєднання і варіативне застосування у навчальному процесі вищого навчального закладу правоохоронної галузі.

Перспективними напрямками подальших досліджень є більш глибоке вивчення дидактичних можливостей кожного із запропонованих шляхів підвищення якості підготовки майбутніх правоохоронців.

Список використаних джерел і літератури / References:

1. Дутка В. В. Інформаційні технології та їх роль у підготовці фахівців ОВС / В. В. Дутка, О. Я. Гейко, О. К. Чапор // Проблеми інформаційного забезпечення діяльності практичних підрозділів ОВС та впровадження інформаційних технологій в навчальний процес : Матер. наук.-практ. семін. – Л. : Львівський юридичний ін-т МВС України, 2004. – 242 с. / Dutka V. *Informacziyni tekhnologii ta rol u pidgotovczii fakhivciv OVS (Information technologies and their role in training police officers)*. – L: Lviv Law Institute of MIA of Ukraine, 2004. – 242 p. [in Ukrainian]
2. Дьяконов Г. В. Активные методы группового обучения психологии: диалогический подход : учеб.-метод. пособ. для преподавателей и студентов психологических факультетов университетов и пединститутотв / Г. В. Дьяконов, И. А. Добрянский. – Кировоград : «Имэкс-ЛТД», 2004. – 270 с. / Diakonov G. *Aktivnye metody grupovogo obucheniya psikhologii (Active methods of psychology group training: dialog approach)*. – Kirovograd «Imex-LTD», 2004. – 270 p. [in Russian]
3. Жук Ю. О. Системні особливості освітнього середовища як об'єкту інформатизації / Ю. О. Жук // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – № 2. – С. 35-37. / Zhuk Y. *Systemni osoblivosti osvitnogo seredovyssha yak obektu informatyzaczii (Educational environment system features as an object of informatisation)* // Postgraduate education in Ukraine. – 2002. – № 2. – pp. 35-37. [in Ukrainian]
4. Клевцова Н. И. Методико-дидактические принципы создания и использования мультимедийных презентаций в обучении иностранному языку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Клевцова Наталья Ивановна. – Курск, 2003. – 189 с. / Klevczova N. *Metodico-didacticheskie principy sozdaniya i ispolzovaniya multimediynykh prezentacziy v obuchenii inostrannomu yazyku (Methodological and didactic principles of multimedia presentations creation and use in foreign language learning)*. – Kursk, 2003. – 189 p. [in Russian]
5. Меламуд В. Э. Особенности, некоторые направления и тенденции применения информационных технологий в современном образовании / В. Э. Меламуд // Мир психологии. Науч.-методич. журнал. – 2006. – № 2 (38) – С. 242-243. / Melamud V. *Osobennosti, nekotorye napravleniya i tendenczii primeneniya informacziornykh tekhnologii v sovremennom obrazovanii (Features, some directions and trends in the information technologies application in modern education)* // Psychology World. Scientific-methodical journal. – 2006. – № 2 (38) – pp. 242-243. [in Russian]
6. Чернишенко О. Є. Впровадження технологій мультимедіа в процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів внутрішніх військ МВС України / О. Є. Чернишенко // Педагогіка та психологія : зб. наук. праць. – Х. : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2012. – Вип. 42. – С. 70-74. / Chernyshenko O. *Vprovadzheniya tekhnologii multimedia v proczesi profesijnoi pidgotovky ofitseriv vnutrishnikh viisk MVS Ukrainy (Multimedia technologies implementation in the process of training of future officers of the Ministry of Internal affairs of Ukraine)* // Pedagogy and Psychology: collection of scientific works. – H.: HNPV named after G.S.Skovoroda, 2012. – Vol. 42. – pp. 70-74. [in Ukrainian]

Дата надходження статті «29» жовтня 2015 р.

Стаття прийнята до друку «17» листопада 2015 р.

Рецензенти:

Тюріна В. – доктор педагогічних наук, професор
Штефан Л. – доктор педагогічних наук, професор

Федоренко Олена – начальник кафедри психології та педагогіки Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, професор, e-mail: fei0907@rambler.ru

Fedorenko Olena – head of department of psychology and pedagogy of Kharkiv National University of Internal Affairs, doctor of pedagogics, professor, e-mail: fei0907@rambler.ru

УДК 37. 036 +78(07)

ЧЖУАН ГУАНЬ,
аспірант

(Україна, Київ, Інституту мистецтв Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова)

CHUANG GUAN,
postgraduate student

(Ukraine, Kyiv, Art Institute of National Pedagogical Dragomanov University)

Оптимізація форм навчальної діяльності на уроці музики як умова розвитку творчої активності молодших школярів

Optimization of Forms of Educational Activities in the Classroom Music as a Condition of Development of Creative Activity of Younger Schoolboys

У статті розглядається проблема оптимізації форм навчальної діяльності молодших школярів на уроці музики як умова розвитку їх творчої активності. Творча активність-це прагнення до застосування нових прийомів у вирішенні поставленого завдання, пошук шляхів подолання ускладнень, потреба внесення елементів новизни в засоби виконання завдання. Творча активність знаходиться в залежності від специфіки вікового розвитку і повною мірою визначає її. Молодший шкільний вік особливо схильний до творчості у всіх його проявах. Доречно до даного віку під творчістю будемо розуміти таку діяльність, в результаті якої набувається щось нове, оригінальне, в тій чи іншій мірі виражає індивідуальні схильності, здібності і індивідуальний досвід молодшого школяра. Для розвитку творчої активності важливо створення педагогічних умов, що дозволяють більш повніше задовольняти інтереси і розвивати творчі здібності школярів. Однією з таких умов є використання на уроках музики різних форм навчальної музичної діяльності в їх оптимальних поєднаннях. Розкриваються поняття фронтальної, групової та індивідуальної роботи як форми навчальної діяльності молодших школярів на уроці музики. Під формою навчальної діяльності розуміється певним чином впорядкована структура навчально-музичної діяльності школярів, обумовлена цілями, завданнями, логікою і методами музичного навчання і виховання на кожному конкретному етапі процесу навчання.

Ключові слова: урок музики, молодші школярі, форми навчальної діяльності – фронтальна, групова, індивідуальна, музична діяльність.

The problem of optimizing forms of educational activity of younger schoolboys at music lessons as a condition of their creative activity has been studied. Creative activity is the desire to use new techniques in solving this problem, search for ways to overcome the difficulties, the need for making novelty items in the job means. Creative activity describes the ability of the individual identify the problem and find the means to solve it, desire to seek new ways to perform academic tasks, the ability to apply knowledge in new situations. Creative activity not a single trait, the property of the individual, and integrative quality characteristics of the individual. Creative activity is dependent on the age of the specific and fully defined it. Primary school age especially prone to creativity in all its manifestations. It is pertinent to this age when creativity we mean such activities, which resulted in acquired something new, original, in varying degrees, expresses individual inclinations, abilities and individual experience of younger pupils. And the novelty of the process and its results while optional is objective, it can be generally subjective, is only one new. For the development of creative activity it is important to create the pedagogical conditions that allow more fully meet the interests and develop the creative abilities of students. One of these conditions